ΕΤΟΣ Δ'. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 2 Νοεμβρίου 1914 ΑΡΙΘ. 202.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΛΔ'.

ΤΟ ΕΚΤΟΝ ΑΙΤΗΜΑ

«*Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν*».

Διὰ τοῦ πέμπτου αἰτήματος, τὸ ὁποῖον ἡρμηνεύσαμεν, αἰτούμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τύχωμεν τῆς ἀφέσεως ταύτης δὲν εὑρισκόμεθα ἐκτὸς κινδύνου ὥστε νὰ μὴ περιπέσωμεν καὶ πάλιν εἰς ἁμαρτήματα. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία εἶναι μεγάλη, οἱ δὲ πειρασμοὶ εἰς τοὺς ὁποίους εἴμεθα ἐκτεθειμένοι καὶ συχνοὶ καὶ οὐχὶ οἱ τυχόντες εἶναι. Πρὸς ἀπόκρουσιν δὲ καὶ ἀποφυγὴν τοιούτου κινδύνου ἔχομεν ἀνάγκην τῆς θείας βοηθείας καὶ χάριτος. Ἰδοὺ λοιπὸν ποῖος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ἀφ' οὗ παρεκαλέσαμεν τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν σπεύδομεν νὰ παρακαλέσωμεν αὐτὸν ὅπως μὴ ἀφήσῃ ἡμᾶς ἀπροστατεύτους ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ περιπέσωμεν καὶ πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξωθεῖ καὶ παρασύρει ἡμᾶς *ὁ πειρασμός*. Διότι ἄνευ τῆς θείας προστασίας, ἡ χάρις τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν, ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, τῆς ὁποίας ἐτύχομεν, θὰ ἀπέβαινεν εἰς ἡμᾶς ἀνωφελής, ἢ μᾶλλον, ἡ κατάστασις ἡμῶν θὰ ἐχειροτέρευε πολὺ περισσότερον ἢ ὅτι ἦτο πρότερον κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, «*καὶ ἔσονται τὰ ἔσχατα » τοῦ ἀνθρώπου χείρονα τῶν πρώτων*».

Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἂς προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τὴν ἔννοιαν τοῦ αἰτήματος τούτου καὶ νὰ καταδείξωμεν ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην ἀπόλυτον νὰ ἀ-

πευθύνωμεν πρὸς τὸν Θεὸντὸ ἕκτον τοῦτο τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς αἴτημα.

Τί σημαίνει ἡ λέξις πειρασμός; Δύο σημασίας ἔχει ἡ λέξις αὕτη. Ἐν πρώτοις σημαίνει τὴν δοκιμασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλει τις εἰς ἄλλον ἄνθρωπον. Οὕτω λ.χ. συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν· θέλω νὰ δοκιμάσω τὰ πρός με αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου· θέλω νὰ δοκιμάσω ποίαν ἐντύπωσιν θὰ κάμῃ ὁ λόγος μου εἰς τὴν ὁμήγυριν ἐκείνην· θέλω νὰ δοκιμάσω ποῖον κέρδος ἠμπορεῖ νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν δεῖνα ἐπιχείρησιν. Αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει εἰς πολλὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς χωρία, ὅπου λέγεται ὅτι ὁ Θεὸς πειράζει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Θεὸς λ.χ. διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραὰμ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν δύσκολον ἐκείνην ἐντολὴν νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του Ἰσαάκ· *«ὁ Θεὸς ἐπείρασε τὸν Ἀβραὰμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· λάβε » τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητὸν.... καὶ ἀνένεγκε αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωσιν»*. Πειράζων ἐπίσης ὁ Θεὸς ἤτοι δοκιμάζων τὴν πίστιν τῶν δικαίων Τωβὶτ καὶ Ἰὼβ ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς πολλὰ καὶ φοβερὰ δυστυχήματα. Ὁ Θεὸς ἀκόμη πειράζει πάντας ἀνθρώπους ἤτοι ὑποβάλλει αὐτοὺς εἰς δοκιμασίαν ἀποστέλλων αὐτοῖς ποικίλας συμφοράς. Ἀλλὰ διατί ὁ Θεός πειράζει ἡμᾶς μὲ τοιοῦτον τρόπον; Ἆρά γε διὰ νὰ μάθῃ τὰς διαθέσεις ἡμῶν; Ὄχι, βέβαια. Ταύτας γνωρίζει καλλίτερον ἀπὸ ἡμᾶς. Διατί λοιπὸν πειράζει ἡμᾶς; Διὰ νὰ καταστήσῃ τὰς ἡμετέρας διαθέσεις γνωστὰς εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν πρώτοις καὶ εἶτα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· καὶ τοῦτο δὲ πρὸς δόξαν ἑαυτοῦ, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ πλησίον καὶ τέλος, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πειραζομένου. Ὁ Θεὸς βεβαίως ἐγίνωσκε τὴν ἀκλόνητον πίστιν τοῦ Ἀβραάμ, τὴν ἡρωϊκὴν ἐγκαρτέρησιν τοῦ Τωβίτ, τὴν θαυμαστὴν ὑπομονὴν τοῦ δικαίου Ἰώβ, καὶ ἐν τούτοις ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ εἰς δοκιμασίας πάντας τούτους τοὺς ἁγίους ἄνδρας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ νὰ προβάλῃ τούτους παράδειγμα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ νὰ παραστήσῃ τούτους ὡς τὸ τελειότατον ὑπόδειγμα τῶν Χριστιανικῶν ἀρετῶν, εἰς τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐξυψωθῇ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἄνευ τοῦ πειρασμοῦ ἄνευ τῆς δοκιμασίας ταύτης οὐδέποτε θὰ ἐλαμβάνομεν γνῶσιν τῶν θαυμασίων τούτων ἀρετῶν καὶ δὲν θὰ εἴχομεν ταύτας πρὸς μίμησιν. Οὐδεμία λοιπὸν ἀμφιβολία, Χριστιανοί μου ὑπάρχει, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐνεργῶν τοὺς πειρασμοὺς τούτους, δι' ὧν δὲν ἐπιδιώκεται ἡ πτῶσις ἡμῶν καὶ ἡ ἀπώλεια, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ ἀνύψωσις καὶ σωτηρία ἡμῶν, διότι οὐδόλως οὗτοι ἄγουσιν ἡμᾶς πρὸς τὸ κακόν, ἀλλὰ καθοδηγοῦσι πρὸς τὸ ἀγαθόν, καὶ διότι οὐχὶ λύπην οὗτοι ἀπεργάζονται ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ χαρᾶς καὶ θυμηδίας πληροῦσιν ἡμᾶς, ὅπως βεβαιοῖ ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγων. *«Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περι- » πέσητε ποικίλοις»*. Λοιπὸν ἐν τῷ ἕκτῳ τούτῳ αἰτήματι τῆς Κυριακῆς προσευχῆς δὲν πρόκειται περὶ τῶν πειρασμῶν τούτων τῶν σωτηρίων δι' ἡμᾶς. Ἀλλὰ περὶ τίνων λοιπὸν πειρασμῶν πρόκειται; Πρόκειται περὶ τῶν πειρασμῶν τῶν ἐξωθούντων καὶ ὁδηγούντων ἡμᾶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἰδοὺ ποία εἶναι ἡ δευτέρα σημασία τῆς λέξεως πειρασμός.

Ἀλλ' ἐπὶ τῆς δευτέρας ταύτης ἐννοίας τῶν πειρασμῶν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ πειράζων τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τί λέγω νὰ εἴπωμεν; Καὶ νὰ διανοηθῶμεν μόνον ὅτι ὁ Θεὸς ἐξωθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἁμαρτίαν εἶναι βλασφημία φοβερά, εἶναι βεβήλωσις τοῦ θείου

ὀνόματος. Διότι πῶς εἶναι τὸ τοιοῦτον δυνατόν ; Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀπείρως καθαρός, ἀπείρως ἅγιος, ἀπείρως τέλειος, δὲν εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ ἄπειρος τελειότης ; Λοιπόν, ἐπειδὴ κέκτηται τὰς ἰδιότητας ταύτας δὲν δύναται οὔτε νὰ θέλῃ τὴν ἁμαρτίαν, οὔτε νὰ συμβουλεύῃ αὐτήν, οὔτε νὰ ἐνθαρρύνῃ, οὔτε νὰ τέρπηται ἐπ' αὐτῇ, οὔτε νὰ ἐξωθῇ ἢ νὰ ὁδηγῇ καθ' οἱονδήποτε τρόπον οἱονδήποτε ἄνθρωπον εἰς τὸ ἁμαρτάνειν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγει. «*Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· » ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς... πειράζει οὐδένα*». Ἔπειτα, ἐκτὸς τούτου, ἐὰν ὁ Θεὸς ἦτο ὁ πειράζων οὐδέποτε θὰ ἔδιδεν ἡμῖν τὴν ἐντολὴν νὰ αἰτώμεθα παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς Κυριακῆς προσευχῆς τὸ μὴ εἰσενεγκεῖν ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. *Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν*». Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει τοὺς πειρασμοὺς καὶ μάλιστα ἐπιτρέπει τούτους μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, καθ' ὃ δυνάμεθα νὰ ὑπομείνωμεν καὶ κατανικήσωμεν τούτους, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ εἴπωμεν, οὔτε νὰ διανοηθῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐξωθῶν καὶ ἄγων ἡμᾶς εἰς τοὺς πειρασμούς, διότι θὰ εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τὸ κακόν.

Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ πηγὴ τῶν πειρασμῶν ; Τὴν ὀλεθρίαν πηγὴν τῶν πειρασμῶν γνωρίζομεν ὅλοι. Εἶναι ἡ σάρξ, ὁ κόσμος καὶ ὁ Διάβολος. Καθὼς δὲ ὁ ποταμὸς ὁ ἐξερχόμενος τῆς ἑαυτοῦ κοίτης κατακλύζει τὰς γειτονικὰς γαίας, οὕτω καὶ ἡ πηγὴ αὕτη κατακλύζει ὁλόκληρον τὴν γῆν καὶ πνίγει μέσα εἰς τὰ δηλητηριασμένα αὐτῆς κύματα ὅλας τὰς ψυχάς, ὅσαι δὲν εἶναι ἀρκούντως ἰσχυραί, ἀρκούντως κύριαι ἑαυτῶν ὥστε νὰ ἐπιπλεύσωσιν ἐπὶ τοῦ ρεύματος τῆς κακίας καὶ ἐξέλθωσιν ὑγιεῖς καὶ σῶοι ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς ἁμαρτίας.

Τὴν πρώτην πηγὴν τοῦ πειρασμοῦ, τὴν κινδυνωδεστέραν ἴσως πασῶν, φέρομεν ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν· εἶναι δ' αὕτη ἡ ἡμετέρα φύσις ἡ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας διαφθαρεῖσα, εἶναι ἡ φυσικὴ ἐκείνη πρὸς τὸ κακὸν ροπή, ἡ ὀφειλομένη εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην τῶν πρωτοπλάστων παράβασιν, εἶναι τὰ ἀχαλίνωτα ἡμῶν πάθη, εἶναι, ἑνὶ λόγῳ, ἡ σὰρξ ἡμῶν, αἱ ἐπιθυμίαι τῆς σαρκός. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος εἴμεθα ἡμεῖς, διότι ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς ἡμῶν αὐτῶν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι. Ποῖος δ' εἶναι ὅστις δὲν ἔχει ὑποστῆ τὰς ἐφόδους αὐτοῦ ; Τὸν ἐχθρὸν τοῦτον ὀφείλομεν νὰ καταπολεμῶμεν πάσῃ δυνάμει καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας καὶ οὐδέποτε νὰ ἐπιτρέψωμεν ἵνα κατισχύσῃ ἡμῶν καὶ ὑποδουλώσῃ ἡμᾶς. Ἀλλ' εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τοῦτον ἐχθρὸν δέον νὰ προστεθῶσι καὶ ἕτεροι δύο ἐχθροί, ἐξωτερικοὶ οὗτοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὁ κόσμος καὶ ὁ Διάβολος.

Ὁ κόσμος εἶναι ἐπίσης πηγὴ πειρασμῶν κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐπικίνδυνος καθ' ὅσον δὲν ὑποπτεύει τις τοῦτον, ὅτι εἶναι ἐχθρὸς καὶ ἑπομένως εὐκόλως περιπλέκεται εἰς τὰς παγῖδας αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί ἐννοοῦμεν λέγοντες κόσμον ; Κόσμος εἶναι τὸ σύνολον τῶν κακῶν χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι δοῦλοι τοῦ κόσμου. Πειράζει δ' ἡμᾶς ὁ κόσμος κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἄλλοτε διὰ τῶν νόμων καὶ ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτοῦ, ἄλλοτε διὰ τῶν χλευασμῶν, βωμολοχιῶν καὶ τῶν σκωμμάτων αὐτοῦ, ἄλλοτε διὰ τῶν θωπειῶν, τῶν κολακειῶν καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ, ἄλλοτε τέλος διὰ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῶν διωγμῶν αὐτοῦ. Ὁ κόσμος εἶναι

πειρασμὸς ἰσχυρὸς καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς καὶ ἐπιθυμοῦντες ἵνα ἀνέλθουν εἰς τὰ ὕψη τῆς χριστιανικῆς τελειότητος ἀπηρνοῦντο τελείως τὸν κόσμον καὶ εἰσέδυον εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ σπήλαια τιθέμενοι οὕτω μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τοῦ κόσμου φραγμὸν ἀνυπέρβλητον. *Οὐαὶ τῷ κόσμῳ»*, εἶπεν ὁ Σωτήρ· «*Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων,*» διότι καθ' ἑκάστην πολυειδῆ σκάνδαλον παρουσιάζει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν· *Οὐαὶ τῷ κόσμῳ*, διότι ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀπώλειαν, διότι ἐπὶ μᾶλλον ἀπομακρύνει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς λατρείας αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανοί μου, ἃς προσπαθῶμεν νὰ ζῶμεν ὡσὰν νὰ μὴ εἴμεθα ἐκ τοῦ κόσμου. Τὰ ὦτα ἡμῶν ἃς φυλάττωμεν καθαρὰ καὶ οὐδέποτε νὰ ἀφήνωμεν ἵνα εἰσέρχωνται ἐντὸς αὐτῶν λόγοι ἀσεβεῖς καὶ ἀκάθαρτοι. Τὴν καρδίαν ἡμῶν οὐδέποτε νὰ προσηλώνωμεν εἰς τὰ ψευδῆ καὶ ἀπατηλὰ τοῦ κόσμου ἀγαθά. Ἂς προσέχωμεν δὲ μὴ ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν καταποντισθῶσιν ἐν τῇ δίνῃ τῶν ἀπολαύσεων, τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἡδονῶν, ἃς καθ' ἑκάστην ἀφειδῶς ἐπιδαψιλεύει ἡμῖν. Ἰδοὺ ὁποία τις εἶναι καὶ ἡ δευτέρα τῶν πειρασμῶν πηγή. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τρίτη ἀκόμη πηγὴ καὶ αὕτη εἶναι ὁ Διάβολος, ὅστις ἐπίσης πειράζει ἡμᾶς. Ὁ Διάβολος εὑρίσκεται πάντοτε πλησίον ἡμῶν, καί, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, «*ὡς λέων ὠρυόμενος περι-*» *πατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ*». Ὁ Διάβολος εἶναι ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου καὶ πρὸ πάντων τοῦ Χριστιανοῦ. Ἡ μόνη ἐπιθυμία αὐτοῦ εἶναι νὰ παρασύρῃ καὶ κατακρημνίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ πῦρ τῆς γεέννης, ὅπου ἀπὸ τοσούτων αἰώνων καὶ ὁ ἴδιος κολάζεται. Ἡ ἐπιθυμία του, ἑνὶ λόγῳ, εἶναι νὰ καταστήσῃ αἰωνίως δυστυχῆ τὸν ἄνθρωπον. Ὅλαι αἱ προσπάθειαι, ὅλοι οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἐπιδιώκουσιν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ διὰ τοῦτον μὲν πολύτιμον, δι' ἡμᾶς δὲ ὀλέθριον. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου καταφεύγει εἰς παντὸς εἴδους δόλον καὶ ἐξαντλεῖ ὅλην αὐτοῦ τὴν μοχθηρίαν καὶ κακίαν. Τὸ λυπηρὸν δ' εἶναι, Χριστιανοί μου, ὅτι ὁ Διάβολος καθ' ἑκάστην αἴρει καθ' ἡμῶν μὲ πολλὴν εὐκολίαν περιφανεῖς νίκας. Διατί δὲ τοῦτο; διότι οὐδεμίαν ἀντιτάσσομεν ἀντίστασιν κατὰ τῶν προσβολῶν καὶ ἐφόδων αὐτοῦ, διότι δὲν καταπολεμοῦμεν μετὰ τῆς προσηκούσης εὐψυχίας καὶ ἀνδρείας τοὺς πειρασμοὺς τοὺς ὁποίους ἐξαποστέλλει καθ' ἡμῶν, διότι δὲν συναισθανόμεθα, δὲν εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι οὗτος εἶναι ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν, ὁ κληρονομικὸς ἐχθρὸς ἡμῶν, τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ καταπολεμῶμεν καὶ καταπροπόνωμεν ἀντὶ πάσης θυσίας.

Ἰδού, Χριστιανοί μου, ποῖοι εἶναι οἱ τρεῖς φοβεροὶ ἐχθροὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ σάρξ, ὁ κόσμος καὶ ὁ Διάβολος. Ἐκ τούτων μόνων, οὐδέποτε δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσι τὴν προέλευσιν οἱ πειρασμοί.

Ἀλλὰ τότε, θὰ μ' ἐρωτήσετε ἴσως, διὰ τί λέγομεν πρὸς τὸν Θεόν, «*μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν*», ὡσὰν ὁ Θεὸς νὰ ἦτο ὁ πειράζων ἡμᾶς; Τὰ λόγια ταῦτα εἶναι τρόπος ἐκφράσεως προσιδιάζων εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ὅταν λέγωμεν πρὸς τὸν Θεόν, μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, παρακαλοῦμεν ἁπλῶς αὐτὸν νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς πειρασμούς, ἤ, ἐὰν ἐπιτρέψῃ τούτους, διὰ νὰ δοκιμάσῃ ἡμᾶς, νὰ χορη-

ση ἡμῖν καὶ τὰ μέσα δι' ὧν θὰ ἀντιστῶμεν εἰς αὐτόν, θὰ νικήσωμεν τὸν καὶ θὰ θριαμβεύσωμεν κατ' αὐτοῦ.

'Αλλὰ μὴ πλανώμεθα, Χριστιανοί μου, ὅλοι μέλλομεν νὰ δοκιμάσω-ν πειρασμούς. Ὅλοι, οἱοιδήποτε καὶ ἂν εἴμεθα, θὰ ὑποβληθῶμεν εἰς ιρασμούς. Μήπως οἱ ἅγιοι δὲν ἐπειράσθησαν ; Μήπως ὁ 'Απόστολος αῦλος, ὁ ὅσιος 'Αντώνιος καὶ μυριάδες ὅλαι 'Αγίων δὲν ὑπέκυψαν εἰς ληροὺς καὶ σφοδροὺς πειρασμούς; Μήπως αὐτὸς ὁ Σωτὴρ δὲν ἐπέτρε-ν εἰς τὸν Διάβολον νὰ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ ; Θὰ πειρασθῶμεν ιπὸν καὶ ἡμεῖς. 'Αλλ' ἂς ἔχομεν θάρρος! 'Εὰν ἀντιτάξωμεν σθεναρὰν τίστασιν εἰς τοὺς πειρασμούς, ἐὰν θριαμβεύσωμεν κατ' αὐτῶν, καὶ θὰ ιμβεύσωμεν βεβαιότατα, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς θείας χάριτος, οἱ πει-σμοὶ οὗτοι θὰ ἀποβῶσι πρὸς ὠφέλειαν ἡμετέραν, πρὸς θρίαμβον ἡμέ-ρον, πρὸς δόξαν ἡμῶν.

'Εξ ὅλων τούτων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἔχομεν ἀπόλυτον ἀ-γκην ἵνα ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν Θεὸν τὸ αἴτημα τοῦτο. 'Αφ' ἑνὸς πο-ρκούμεθα ὑπὸ ἐχθρῶν, οἵτινες εἶναι ἐνσκηνωμένοι ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν· ιμεν δηλονότι ἐχθρὸν τὴν ἡμετέραν σάρκα, τὰς ἐπαναστάσεις τῆς σαρκός, πάθη τῆς σαρκός. Πολιορκούμεθα ἀκόμη καὶ ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν ῦ κόσμου καὶ τοῦ Διαβόλου. 'Αφ' ἑτέρου εἶναι γνωστόν, ὅτι δὲν δυνά-θα νὰ κατανικῶμεν τοὺς ἐκ τούτων προερχομένους πειρασμοὺς διὰ τῶν ων ἡμῶν δυνάμεων. 'Ιδοὺ διὰ ποίους λόγους ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Σωτὴρ νὰ ευθύνωμεν πρὸς τὸν Θεὸν τὸ αἴτημα τοῦτο. 'Ιδοὺ διατί ἐνετείλατο ἡμῖν ἐπαναλαμβάνωμεν ὄχι μόνον καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τῆς έρας τὴν προσευχὴν ταύτην, *«καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν»*.

Λοιπὸν οἱ πάντες, οἱοιδήποτε καὶ ἂν εἴμεθα, εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἁμαρ-λοί, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποτείνωμεν πρὸς τὸν οὐράνιον ἡμῶν ιτέρα, τὸν Θεὸν τὸ αἴτημα τοῦτο. Καὶ ἐὰν ἀκόμη ἔχομεν νικήσει ἐν τῷ ρελθόντι τοὺς πειρασμούς, καὶ ἐὰν ἔχωμεν ζήσῃ μέχρι σήμερον ὡς ἄγγε-ι, ἐὰν δὲν προσέξωμεν, διατρέχομεν τὸν κίνδυνον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγ-ν νὰ γίνωμεν ἀπὸ Ἄγγελοι δαίμονες. Δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο πολὺς νος, διότι ἡ μετάβασις ἡμῶν ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς χάριτος, εἰς κατάστασιν τῆς ἁμαρτίας εἶναι δυνατὸν ἐν μιᾷ στιγμῇ νὰ γίνῃ, ἤτοι ι ὑπερισχύσῃ καθ' ἡμῶν οἱοσδήποτε πειρασμός. 'Αρκεῖ μία μόνη λέξις, ιοῦν βλέμμα, ἁπλῆ σκέψις νὰ προκαλέσῃ τὴν πτῶσιν ἡμῶν καὶ μάλι-πτῶσιν δεινήν. Τοσαύτη εἶναι ἡ ἀσθένεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Σωτήρ, *«ἄνευ ἐμοῦ, οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»*. ὰν ὅμως ἡ θεία χάρις ἐνισχύσῃ τὴν ἡμετέραν φύσιν, τότε δυνάμεθα πάντα, ὅπως διεκήρυττεν ὁ 'Απόστολος Παῦλος λέγων, *«πάντα ἰσχύω τῷ ἐνδυναμοῦντι με Χριστῷ»*.

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί! Μὲ τὴν βοήθειαν τῆς θείας χάριτος θὰ ηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὰ πάντα νὰ κατορθώσωμεν. Θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀπολεμήσωμεν εὐθαρσῶς καὶ ἐπιτυχῶς τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἡμετέρας σω-ίας. Θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀντιστῶμεν καὶ κατανικήσωμεν πάντα πειρα-ν. Θὰ δυνηθῶμεν νὰ βαδίσωμεν ἀπαρεγκλίτως τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς εὐσεβείας καὶ θὰ γίνωμεν ἄξιοι καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς μακαριότητος. οιτο.

ΛΟΓΟΣ

ΕΠΙ ΤΗι ΚΑΤΑΛΗΨΕΙ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Δόξα τῷ Θεῷ! Ἐπὶ τέλους ἔπεσε τὸ Μπιζάνι καὶ παρεδόθησαν τὰ Ἰωάννινα.—Δόξα σοι ὁ Θεός! Ἐπὶ τέλους ἔληξεν ἡ ἀγωνία καὶ ἠλάφρωσε τὸ στῆθός μας.—Δόξα σοι ὁ Θεός! Ἐπὶ τέλους ἐτερματίσθη ὁ Ἠπειρωτικὸς ἀγὼν καὶ εἰσηκούσθη ἡ πανελλήνιος εὐχή. Διότι βεβαίως, ἀγαπητοί μου, ἀμφιβολίαν δὲν εἴχαμεν καμμίαν· ἀπεναντίας εἴχαμεν πλήρη τὴν πεποίθησιν εἰς τὸν εὐλογημένον μας στρατόν. Ὁ στρατός μας, —ἄς ἔχῃ τοῦ Θεοῦ τὴν εὐχήν!—ὁ στρατός μας ἀντέχει θαυμασίως κατὰ τοῦ δριμυτάτου ψύχους καὶ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν. Ὁ στρατός μας εἶναι γενναῖος καὶ ἡγεῖται αὐτοῦ ὁ νικητὴς τῆς Μακεδονίας· ἀσφαλῶς λοιπὸν θὰ θριαμβεύσῃ καὶ ἐνταῦθα, ἐν Ἠπείρῳ. Τί δὲ μόνον; Μᾶς ἐκράτουν ἐν ἀγωνίᾳ αἱ καθημεριναὶ θυσίαι τῶν ταλαιπώρων μας στρατιωτῶν. Καὶ τί ἐκάμνομεν; Ηὐχόμεθα ὁλοψύχως νὰ μὴ βραδύνῃ τὸ αἴσιον τέρμα.

Ἰδού, ἀγαπητοί, αἱ διάθερμοι εὐχαὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τόσων ἤδη ἡμερῶν. Δόξαν δὲ νὰ ἔχῃ ὁ ἅγιος Θεὸς ὅτι εἰσηκούσθησαν αἱ εὐχαί μας αὗται. Τὰ ἀδύνατα φαινόμενα παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις, οἵτινες ἐθεώρουν ἀπόρθητον τὸ Μπιζάνι, ἀπεδείχθησαν δυνατὰ παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ στρατῷ, χάρις τῷ παναγάθῳ Θεῷ! Τὸ Μπιζάνι, εὐτυχῶς ἔπεσε καὶ οἱ νικηταί μας στρατιῶται πανηγυρίζουν σήμερον τὸν θρίαμβόν των ἐν Ἠπείρῳ.

«Καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου, εἶπεν ὁ φιλότιμος στρατός μας κατὰ » τὴν Γραφήν, καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου καὶ καταλήψομαι αὐτοὺς καὶ » οὐκ ἀποστραφήσομαι, ἕως ἂν ἐκλίπωσιν». Ἄλλως τε ὁ Θεὸς αὐτός, ἵνα καὶ πάλιν εἴπω μετὰ τῆς Γραφῆς, ὁ Θεὸς ἐδίδαξε τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν ἡμῶν εἰς πόλεμον καὶ ἔθετο τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νῶτον τοὺς ἡττηθέντας ἐχθροὺς καὶ ἤνοιξεν ἡμῖν τὰς πύλας τῶν Ἰωαννίνων. Αὕτη, λέγει, ἡ πύλη τῶν Ἰωαννίνων· νικηταὶ εἰσελεύσεσθε δι' αὐτῆς οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. Σήμερον πράγματι ὁ γενναῖος Ἑλληνικὸς στρατὸς ἑορτάζει ἐν μεγίστῃ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ νίκην, ἥτις ἐστεφάνωσε τὰς πολυμήνους αὐτοῦ ταλαιπωρίας. Καὶ σήμερον ἐπίσης σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται, συνεορτάζων τὸν νέον ἐθνικὸν θρίαμβον.

Πῶς δὲ ἐκδηλοῦμεν οἱ ὁμογενεῖς τὴν βαθυτάτην ταύτην μας χαρὰν καὶ τὴν ὁλόψυχον εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὸν Θεόν; Εὐλογοῦντες καὶ δοξάζοντες αὐτὸν ἐν Ἐκκλησίαις. «Θεὸς Κύριος ψάλλομεν μετὰ τοῦ προφη-»τάνακτος, Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν». Θεὸς τῆς Ἑλλάδος εἶ σύ, καὶ ὑψώσωμέν σε. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ πάντες οἱ ὁμογενεῖς, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Ἀλλ' ἆρά γε, ἀγαπητοί, αἱ ἐκδουλεύσεις αὗται τοῦ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ μας δὲν ἔρχονται εἰς δυσαρμονίαν πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ πένθους ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν ἀδελφοῖς ἡμῶν, τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι τὰ ὀνόματα οὐδὲ τὸν ἀριθμόν; Οὐδόλως! Διότι ἂν ὑπάρχει περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ συναδελφώνεται ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη καὶ νὰ συγχέωνται εἰς τὰς παρειὰς ἡμῶν τὰ δάκρυα τῆς ἀγαλλιάσεως μὲ τὰ δάκρυα τῆς ἐσωτερικῆς θλίψεως, αὕτη εἶναι ἡ παροῦσα. Διότι περὶ τίνος πρόκειται σήμερον; Περὶ ἀληθοῦς ἐθνικοῦ θριάμβου. Πρόκειται περὶ μιᾶς τῶν ἐνδοξοτάτων σελίδων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Τί ἤδη ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν καὶ αὖθις καὶ πολλάκις ἀπέναντι τοῦ πανευτυχοῦς τούτου δι' ἡμᾶς γεγονότος; Νὰ ἀναφωνήσωμεν τὴν ἐπῳδὸν τοῦ πασχαλινοῦ ᾄσματος, λέγοντες «δόξα τῷ Σταυρῷ σου, Κύριε, καὶ τῇ »ἀναστάσει σου». «Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον», ὅτι τῇ βοηθείᾳ τοῦ Σταυροῦ σου ἀνέστησαν τόσοι ἐσταυρωμένοι ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ Ἅδου. «Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός, ὅτι ἐποίησας λύτρωσιν τῷ λαῷ »σου καὶ ἤγειρας κέρας σωτηρίας αὐτῷ ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς »αὐτοῦ, σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων »τὴν Ἑλλάδα. Ἤτω ἡ δόξα Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀπὸ τοῦδε τὸ ἡμέ-»τερον Ἔθνος ἀρύεται νέας δυνάμεις πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱστορικῆς »αὐτοῦ ἀποστολῆς».

Διότι βεβαίως ἡ Θεσσαλονίκη καὶ τὰ Ἰωάννινα, αἱ νῆσοι καὶ ἡ θάλασσα τοῦ Αἰγαίου, τὰ ἀνακτηθέντα ταῦτα μέρη δὲν ἀποτελοῦν μόνα τὸ τέρμα τοῦ παρόντος ἀγῶνος. Αἱ ἐθνικαὶ ἡμῶν βλέψεις δὲν φθάνουν μέχρις ἐδῶ μόνον. Ὄχι! Θὰ ἦτο πρόωρος ἀνάπαυσις ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ πρὸ τῆς ἀφίξεως εἰς τὸ τέρμα, πρὸς ὃ δέον νὰ τείνῃ ὁ ἀρξάμενος ἀγών. Ἄλλως τε καὶ ἡ εὐρυτέρα ἐπέκτασις τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ ἦτο ποσῶς κατάκτησις, ἡ ὁποία θὰ προεκάλει ἐπικρίσεις καὶ διαμαρτυρίας τῆς διεθνοῦς δικαιοσύνης· θὰ ἦτο μᾶλλον ἀνάκτησις τῆς ἀπολεσθείσης κληρονομίας ὑπὸ τοῦ νομίμου αὐτῆς δικαιούχου.

Πῶς δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀνάκτησιν τῶν ὑπολειπομένων ἐθνικῶν μας δικαίων, διὰ νὰ μὴ λείψῃ καὶ ἡ πρακτικὴ διδασκαλία ἐπὶ τῇ χαρμοσύνῳ ταύτῃ εὐκαιρίᾳ; Διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ τοῦ συνασπισμοῦ ὅλων ἡμῶν τῶν δυνάμεων τῶν ὑλικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν. Ἂν δὲ εἶναι ἀληθές, ὡς καὶ εἶναι πράγματι, ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἐπιτείνει τὴν προθυμίαν τῆς ἐνεργότητος, ἡ ἐπιτευχθεῖσα μέχρι τοῦδε ἐθνικὴ ἐργασία δέον νά μας χρησιμεύσῃ ὡς ἀφορμὴ νέας δραστηριωτάτης ἐθνικῆς κινήσεως. Θὰ ἦτο ἀσύγγνωστος μωρία μας ἐὰν μετὰ τὴν ἔνδοξον ταύτην νίκην νομίσωμεν ὅτι θὰ ἤμεθα καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀήττητοι ἐφόσον ἐγκαίρως δὲν προετοιμασθῶμεν πρὸς τοῦτο διὰ τῆς μεθόδου τῆς συντόνου ἐργασίας καὶ τῆς πολιτικῆς χρηστότητος. Ἡ

νίκη δὲν πρέπει νὰ μεθύσκῃ τὸν συνετόν· οὐδ' εἶναι σύμβουλος καλὸ ἐθνικὴ καύχησις ἄνευ συντόνου ἐργασίας.

Χαρὰ λοιπόν, ἀγαπητοί, χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ πε φανεῖ νίκῃ τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων· πῶς ὄχι; Ἀλλὰ καὶ ἀπόφασις σ χρόνως πρὸς συντονωτάτην ἐθνικὴν ἐργασίαν. Εὐγνωμοσύνη ἀΐδιος π ἐκείνους τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οἵτινες διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν συνετέλε εἰς τὸν ἐθνικὸν τοῦτον θρίαμβον. Ἀλλὰ καὶ ἅμιλλα συγχρόνως καὶ π θυμος συνεργασία πάντων τῶν ὁμογενῶν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐπέκτα τῶν διὰ μεγίστων θυσιῶν κτηθέντων. Ἄπειρος εὐχαριστία καὶ δοξολο πρὸς τὸν Ἅγιον Θεόν, ἀλλὰ καὶ εὐλαβὴς ἐκτέλεσις τῶν ἐντολῶν αὐτ αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ἀσφαλὲς ἔρεισμα τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτεια προόδου. Ἔμμονος προσήλωσις εἰς τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐθνικὰ πάτ Ἄκρα δικαιοσύνη καὶ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς ἁπάντων τῶν συμπατριωτ Προτίμησις τῶν συμφερόντων τῆς κοινῆς Μητρὸς Πατρίδος ὑπερ τῶν ἀτομικῶν μας.

Ἰδοὺ ἡ μόνη μέθοδος τῆς περαιτέρω ἐνισχύσεως καὶ προαγωγῆς ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων. Ἰδοὺ τὰ νέα ἡμῶν ἐπιτακτικὰ καθήκοντα αἱ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Ἔθνος.

Μικρὸν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ λήξῃ σὺν Θεῷ ὁ πόλεμος. Μικρὸν περιμένομεν πλήρεις φρονηματισμοῦ νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὸ νέον το στάδιον τοῦ εἰρηνικοῦ ἀγῶνος. Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ δράσῃ τιμιώτερον, δικα τερον καὶ συντονώτερον, πιστότερον; Οὗτος θὰ εἶναι ὁ γενναιότερος στ τιώτης ἐν εἰρήνῃ. Οὗτος θὰ εἶναι ἐπίσης ἄξιος τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἐ μήσεως τῆς Πατρίδος. Ὁ στρατιώτης ἐν καιρῷ πολέμου τί κάμνει; Πρ φέρει τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τοὺς πόδας, προσφέρει τὴν χηρείαν νεαρᾶς αὐτοῦ συζύγου, προσφέρει τὴν ὀρφανίαν τῶν ἀνηλίκων του τέκν προσφέρει τὴν ὀδύνην τῶν φιλοστόργων του γονέων, δὲν λυπεῖται ὡραῖα νεανικά του ὄνειρα, χαρίζει τὰς χρυσᾶς ἐλπίδας του τῆς αὔρ θυσιάζει τέλος καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του. Προσφοραὶ ἀνεκτίμητοι! θυσ ἀνυπολόγιστοι! Ἀλλὰ καὶ ὁ στρατιώτης τῆς εἰρήνης, ὁ στρατιώτης εἰρηνικοῦ ἀγῶνος, ὁ ἐργαζόμενος καὶ δρῶν κατὰ τοὺς νόμους τῆς Πα δος καὶ κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς εἰλικρινοῦς φιλοπατρίας, ἂν καὶ συνεισφέρει τὰς αὐτὰς θυσίας τοῦ αἵματος, προμηθεύει ὅμως εἰς Πατρίδα τὰς ἀπαιτουμένας συνθήκας, ἄνευ τῶν ὁποίων ἀποβαίνει ματ καὶ ἀνωφελὴς ἡ θυσία ἐκείνου.

Ἐργασία λοιπόν, ἀγαπητοί, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην· τοῦτο ἔστω σύνθημα πάντων ἡμῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ ἡρωϊκὸς ἡμῶν Στρατὸς Στόλος ἔστω πᾶσιν ἡμῖν τὸ ὑπόδειγμα τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς αὐ παρρησίας. Ἡ ἱερὰ θυσία τῶν ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ἀγωνισα νων, πεσόντων καὶ θανόντων ἀδελφῶν ἡμῶν ἂς καθαγιάσῃ τὴν ἐθνι ἡμῶν δρᾶσιν. Γένοιτο!